

ELEKTRİK KESİNTİLERİNDE TAZMİNAT

**** Özlem Dögerlioğlu Işıksungur'un Gas&Power Dergisi için yazdığı köşe yazısı**

Rekabetçi bir elektrik piyasası yaratma fikri çerçevesinde mevzuatla kullanıcılara sağlanan haklardan birini de, “hizmete erişim hakkı” oluşturmaktadır. Kullanıcıların elektrik hizmetlerine ulaşabilme ve bu hizmetlerden yararlanma hakkı anlamına gelen, “hizmete erişim hakkı”, ekonomik, fiziksel ve coğrafi açıdan hizmete erişimin sağlanması ve sunulan hizmetin kaliteli olmasını gerekli kılmaktadır. Başka bir ifadeyle, bu hak çerçevesinde yaş, cinsiyet, ırk veya maluliyet durumu gibi kişisel durumlar, bulunulan coğrafi konum dikkate alınmaksızın, kullanıcının eşit koşullar altında karşılanabilir fiyattan, “kaliteli” elektriğe erişiminin sağlanması hedeflenmektedir.

Peki elektrik piyasasında “kalite” ne demektir ve biz kullanıcılar için “kalite” neyi ifade etmektedir? Kullanıcı kimdir?

Sondan başlarsak, elektrik dağıtım sistemini kullanan gerçek ya da tüzel kişilerin hepsi mevzuat kapsamında kullanıcı olarak değerlendirilmektedir. Dolayısıyla, bir tekstil fabrikası da kullanıcıdır, doğal gaz kullanmak suretiyle elektrik üreten bir santral da kullanıcıdır ya da emekli Hasan Amca da kullanıcıdır. Ancak kullanıcı aynı zamanda Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun anlamındaki “tüketici” demek değildir.

Kalitenin tanımına gelince, elektrik piyasasında “kalite” veya “kaliteli hizmet”, belirli bir standarttaki elektriğe kesintisiz erişimin temin edilmesi anlamına gelmekte olup, “ticarî kalite”, “hizmetin devamlılığının sağlanması (kesintisiz hizmet-tedarik sürekliliği kalitesi)” ve “teknik kalite”, kalitenin üç önemli unsuru olarak karşımıza çıkmaktadır. Dolayısıyla “kalite”, kalite standartlarının tespitini, kullanıcıya sunulan hizmetin bu standartlarla uyumlu olmasını ve bu standartlarla tüketici tarafından ödenen fiyat arasında bir dengenin bulunmasını gerekli kılmaktadır. Kalite standartlarının tespitinde ise kesinti sayısı, süresi ve voltaj seviyesi gibi hususlar etkili olmakta olup, hizmetin devamlılığı açısından öngörülemeyen durumlar ve beklenmeyen hal (force majeure) durumu hariç olmak üzere hizmete kesintisiz erişimin temin edilmesi gereklidir.

Elektrik Piyasasında kalitenin sağlanmasından kimin sorumlu olduğu konusuna gelince...

1 Ocak 2013 tarihinde yürürlüğe giren ve “..... Tedarik Sürekliliği, Ticari ve Teknik Kalitesi Hakkındaki Yönetmelik”in yerini alan “Elektrik Dağıtım ve Perakende Satışına İlişkin Hizmet Kalitesi Yönetmeliği (Kalite Yönetmeliği)” çerçevesinde, kalitenin sağlanmasında sorumluluk “dağıtım şirketine” ve “perakende satış şirketlerine” aittir. Bu çerçevede elektrik dağıtım şirketi, dağıtım lisansında belirlenen bölgede bulunan kullanıcılara sunduğu hizmetin kalitesinden (tedarik sürekliliği kalitesi, ticari kalite ve teknik kalite), perakende satış şirketi de perakende satış faaliyetine ilişkin ticari kaliteden sorumlu olacaktır.

Sorumlunun mevzuatla tespit edilmesinin “kullanıcı” açısından anlamına gelince...

Mevzuatla, başka bir ifadeyle Kalite Yönetmeliği’yle belirlenen standartların, dağıtım ve/veya perakende şirketi tarafından sağlanamaması durumunda, kullanıcı, mevzuatta belirtilen miktardaki tazminatı almaya hak kazanacaktır. Kalite standartlarının sağlanıp sağlanmadığı ise mevzuat çerçevesinde tespit edilecektir. Örneğin, tedarik sürekliliği kalitesi, kesinti süresi ve/veya kesinti sayısı göz önünde bulundurulmak suretiyle, ticari kalite ise dağıtım ve perakende şirketi için ayrı tespit edilen ve Yönetmeliğe ekli 6. Tabloda belirtilen unsurlar göz önünde bulundurulmak suretiyle tespit edilmektedir.

Bu çerçevede tedarik sürekliliği kalitesinin tespiti amacıyla, kesintiler, dağıtım şirketi tarafından kesintinin kaynağına, süresine (uzun, kısa, geçici); sebebine ve bildirimli olup olmadığına göre sınıflandırılarak yine dağıtım şirketi tarafından kaydedilecektir. Yine, kesinti süresinin ve sayısının tespitinde, kullanıcının imar alanı içerisinde olup olmamasına, kesintinin bildirimli olup olmamasına göre bir ayırım yapılmakta ve kesintiye ilişkin tazminat bu

ayırımıdan yola çıkarak hesaplanmaktadır. Örneğin, Yönetmelik'te eşik kesinti süresi ve sayısı, imar alanı içindeki kullanıcılar için, bildirimli olarak Alçak Gerilim (AG) abonelerinde 48 saat veya 56 kez; Orta Gerilim (OG) abonelerinde 24 saat veya 56 kez; bildirimli olarak Alçak Gerilim (AG) abonelerinde 24 saat veya 6 kez olarak belirtilmiştir. İmar alanı dışında ise bu sayılar ve süreler yükselmektedir. Öte yandan, İsviçre'de bildirimli ve bildirimli kesintilerin 2010 yılı için 7 dakikalar civarında; Almanya ve Fransa'da bildirimli kesintilerin 2010 yılı için 100 dakikanın altında gerçekleştiğini düşünürsek , bu rakamların çok yüksek olduğu açıkça görülecektir.

Kullanıcıya ödenecek tazminat miktarı, dağıtıcı tarafından tutulan kayıtlar esas alınarak, Kalite Yönetmeliği'nde belirlenen yöntemler çerçevesinde hesaplanacaktır. Tazminat miktarlarına gelince; örneğin ticari kalite standartları arasında yer alan, "bağlantı talebinin karşılanabileceği sürenin gerekçeleri ile başvuru sahibine yazılı olarak bildirilmesi" göstergesinin karşılanamaması durumunda, Yönetmelikte, kullanıcıya ödenecek tazminat miktarı olarak, mesken Abonesi için 25, Diğer Aboneler için 50 TL olarak tespit edilmiş durumdadır. Bu rakam Yönetmeliğe ekli Tablo 6'da yer alan "ticari kalite"ye ilişkin gösterge sebeplerine göre farklılık göstermektedir.

Yine Yönetmeliğe göre, kullanıcıya "ticari kalite" standardına uyulmaması nedeniyle ödenecek tazminat, kullanıcının yapılan bildirim üzerine şahsen başvurusu halinde, başvuru esnasında defaten, yazılı başvurularda ise 3 işgünü içerisinde ödenecektir. Tedarik sürekliliği kalitesinin sağlanamaması nedeniyle ödenecek tazminat miktarı ise daha yüksek olmaktadır. Ancak ödenecek tazminat miktarının üst limiti yıllık gelir tavanı tutarının yüzde birini geçmemektedir. Ödenecek tazminatın hesaplanmasında, mücbir sebeple oluşan kesintiler ile güvenlik sebebiyle yapılan kesintiler dikkate alınmamaktadır. Diyelim hem kesinti sayısı hem de süresi bakımından tazminata hak kazandınız, kullanıcıya sadece yüksek olanı ödenecektir. Ayrıca, kullanıcının, kendi hatasından kaynaklanmaması kaydıyla kendisine ait teçhizatı ortaya çıkan zararları da talep edebilme hakkı bulunmaktadır.

Sonuç olarak, yapılan düzenlemeler kalite standartlarının iyileştirme çabası açısından olumlu olmakla birlikte, kullanıcı açısından henüz istenilen düzeylere ulaşmamıştır.